

היבטים לשוניים פרשת ראה פג

דקדוקי קריאה בפרשת ראה בהפטרה ובראשון של שופטים

יא כז	אַתְּ-הַבְרַכָּה: הפסוק פותח באתנח אין כאן הכנה של טפחא
יא כט	גְרָזִים: אין דגש בזי"ן כפי שמופיע בחלק מהדפוסים
יב ב	עֲבָדוּ-שָׁם הַגֹּזִים: געיה בעי"ן, יש להקפיד על הפרדת התיבות והגיית הה"א, שלא יישמע 'עבדו שמה גוים'
יב ו	מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם: העי"ן בשווא נח והשי"ן אחריה בשווא נע, כן הדבר בהמשך פס' יא
יב ז	בְּרַכָּךָ: הכ"ף הראשונה בשווא נח למרות הקושי
יב י	וַיִּשְׁבַּתֶם-בְּטַח: געיה בוא"ו
יב יא	עליית שני
יב יג	הַשָּׁמֶר: במלעיל ומ"ם סגולה, כן הדבר גם בהמשך ¹
יב יד	שָׁם תַעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ: טעם טפחא בתיבת שָׁם. מְצִוְךָ: כ"ף סופית דגושה
יב טו	נִתְּנָן-לָךְ: געיה בנו"ן הראשונה. יֹאכְלֶנּוּ: הכ"ף בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהדפוסים, בדומה לו גם בהמשך הפרק
יב טז	עַל-הָאָרֶץ תִּשְׁפָּכֶנּוּ כַּמַּיִם: טעם טפחא בתיבת תִּשְׁפָּכֶנּוּ
יב יז	מַעֲשֵׂר: העי"ן בשווא נח, לא בפתח
יב כ	אַתְּ-גְּבַלְךָ: הלמ"ד בשווא נע ² . אֲכָלָה: הא' בחולם ולכן הכ' בשווא נע ³
יב כו	וּבְאֵת: במלעיל
יב כח	וְשִׁמְעֶתָ: במלרע, לשון ציווי. מְצִוְךָ: כ"ף סופית דגושה
יב כט	עליית שלישי
יב ל	אַחֲרֵי הַשְּׂמֵדִם מִפְּנֵיךָ: טעם טפחא בתיבת אַחֲרֵי. לְאֱלֹהֵיהֶם: האל"ף נחה, כך גם בהמשך
יג ג	וְנִעַבְדֶם: הנו"ן בקמץ גדול והעי"ן אחריה בקמץ קטן
יג ד	הַיִּשְׁכֶּם: היו"ד בחירק, אין לקרוא 'האישכם'
יג י	יָדְךָ: ביו"ד מרכא כטעם משנה וכן בפסוק טז. תִּהְיֶה-בָּא: געיה בת"ו ודגש חזק בביל"ת מדין דחיק
יג יב	וַיִּרְאֶוּ: במלרע
יג יד	בְּנֵי-בְלִיעֵל: הלמ"ד הראשונה מנוקדת בחירק חסר ולכן היו"ד אחריה בדגש חזק ומנוקדת בפתח, יש להבחין בין תנועת הלמ"ד לבין צליל היו"ד
יג טו	נִעְשָׂתָה: הקוראים ת"ו רפויה כשי"ן שמאלית צריכים להיזהר לא להבליע את השי"ן. בכל מקרה השי"ן בשווא נח

¹ הקורא מלרע ומ"ם צרויה בחשש שינוי משמעות.

² למראית עיני הבי"ת בתנועה קטנה (קיבוץ), אבל צויין כאן כמה פעמים שכתוב חריג במקרא "חסרות ויתרות" אינו משנה את הדקדוק. לכן התנועה כאן היא תנועת שורק גדולה (כמו במילה גבול). לא צוינה כאן געיה בביל"ת כי יש געיה באל"ף באות הנסמכת.

³ אם יקרא בשווא נח ישמע כאלו מנוקד בקמץ קטן, ובמקום פועל בעתיד (מדבר) יהפוך לשם עצם או לציווי.

יג טז אַתְּ-יִשְׁבִי: בִּירוֹד מֵרַכָּא כְּטַעַם מִשְׁנָה. הַחֲרָם אֵתְּהָ וְאֵת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּהּ וְאֵת-בְּהֶמְתָּה לְפִי-חֶרֶב: יֵשׁ לְהֵאִיץ מֵעַט אֵת קְרִיאַת תִּיבַת 'וְאֵת-בְּהֶמְתָּה' הַמוֹטַעֲמַת בְּטַפְחָא, לְהַסְמִיכָה לְתִיבָה שֶׁלִּפְנֵיהָ שֶׁהָרִי זֶהוּ הַמִּפְסִיק הַעֵיִקְרִי הַחֲרָם אֵתְּהָ וְאֵת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּהּ וְאֵת-בְּהֶמְתָּה --- לְפִי-חֶרֶב⁴

יג יז וְשִׂרְפֶתָּ בְּאֵשׁ: קִדְמָא וְאִזְלָא כֵּן צְרִיךְ לְהַטְעִים וְלֹא בְּמוֹנַח רְבִיעִי⁵
יג יח וְנָתַן-לָהֶן: גְּעִיָּה בְּנֹרָא הַרְאִשׁוֹנָה

יד א עֲלִיית רְבִיעִי

קְרַחָה: הַקֹּרָף בְּקִמְץ קֶטֶן

יד ד כְּשָׁבִים: יֵשׁ לְהִזְהַר מִפְּנֵי שִׁיכּוּל הָאוֹתוּתוֹת שׁ-ב

יד י אֲשֶׁר אֵין-לוֹ: תִּיבַת אֲשֶׁר מוֹטַעֲמַת בְּדִרְגָּא בְּנִיגוּד לְכֻלְלֵי מֵרַכָּא-דְּרַגָּא לְפָנֵי תְּבִירָה⁶

יֵשׁ לְשִׁים לֵב לְהַבְדִּילִים הַדְּקִים בֵּין הַמְּקָרָא שֶׁלִּפְנֵינוּ לְבִין הַמְּקַבִּילָה בְּסַפֵּר וִיקָרָא יָא

יד יב וְהֶעֱזָנְיָהּ: הַה"א בְּקִמְץ רַחֵב וְהַעֲי"ן אַחֲרֶיהָ בְּקִמְץ קֶטֶן, הַנֹּרָא בְּחִירָק חֶסֶר וְהַיֹּד אַחֲרֶיהָ קְמוּצָה וּבְדַגֵּשׁ חִזָּק

יד יג וְהֶרְאָהּ: עוֹף זֶה בְּסַפֵּר וִיקָרָא מְכוּנָה דָּאָה, בְּדַל"ת בְּמִקּוּם רִ"ש

יד יד וְאֵת כָּל-עֲרֵב לְמִיָּנוּ: יֵשׁ לְהִזְהַר מִהַמְּקָרָא הַדּוּמָה בְּסַפֵּר וִיקָרָא, שֵׁם אֵין וְא"ו הַחִיבּוּר לְפָנֵי תִיבַת 'אֵת'

יד טז אֵת-הַכּוֹס: אֵין כָּאֵן וְא"ו הַחִיבּוּר בְּנִיגוּד לְפִסּוּק הַמְּקַבִּיל בּוִיקָרָא

יד יז וְאֵת-הַרְחֻמָּה: בְּמַלְעִיל!

יד כֹּא לֹא תֵאכְלוּ: לֹא בְּמוֹנַח וְלֹא בְּמִקָּף. לְגֵר: הַלִּמ"ד בְּפִתַח. לְנִכְרִי: הַלִּמ"ד בְּשׁוּא

יד כב עֲלִיית חֲמִישִׁי

יד כג מַעֲשֶׂר: הַעֲי"ן בְּשׁוּא נַח

יד כד שְׂאֵתָו: הַשִּׁי"ן בְּשׁוּא וְהַאֲל"ף בְּצִירִי

יְבָרְכֶךָ: כ"ף רְאִשׁוֹנָה בְּשׁוּא נַח, עַל אֵף הַקּוּשִׁי. כֵּן הַדְּבַר גַּם בְּהַמְשַׁךְ הַפְּרָק

יד כה בִּיְדֶךָ: וְלֹא בִּיְדֶךָ, הַדַּל"ת בְּשׁוּא נַע לֹא בְּסִגּוּל וְהַטְעַם בְּכ"ף

יד כו תִּשְׂאֵלֶךָ: גְּעִיָּה בְּתִ"ו. הַאֲל"ף בְּקִמְץ רַחֵב וְהַלִּמ"ד בְּשׁוּא נַע. וְאֵתְּ שֵׁם: טַעַם נִסּוּג אַחוּר לְכ"ף וְדַגֵּשׁ חִזָּק בְּשִׁי"ן מִדִּין אֵתִי מִרְחִיק

טו א עֲלִיית שְׁשִׁי

טו ב לֹא-יִגָּשׁ: שִׁי"ן שְׂמַאֲלִית

טו ד יְהִיָּה-בָּךְ: גְּעִיָּה בִּירוֹד הַרְאִשׁוֹנָה וְדַגֵּשׁ חִזָּק בְּבִ"ת מִדִּין דְּחִיק

⁴ הַעֲרָה זֶה מִיּוֹעֲדַת בְּעִיקָר לְבַעֲלֵי הַקְּרִיאָה הָאֲשִׁכְנָזִים

⁵ כֵּן הוּא בְּכָל הַמְּקוּרוֹת חוּץ מִהַמְּנַחַת שִׁי

⁶ דְּרַגָּא תְּבוּאָה כְּאִשְׁרֵי שְׁנַן לְפַחוֹת שְׁתֵּי הַבְּרוֹת הַמְּפִרְדּוֹת בֵּין הַבְּרוֹת הַתְּבִיר לְבִין הַבְּרוֹת הַמְּשֻׁרָת. עַפ"י תּוֹרָה קְדוּמָה: אֲשֶׁר

טו ו **וְהֶעֱבַטְתָּ**: העמדה קלה בה"א למנוע הבלעת העי"ן החטופה, ועל אף הקושי, הטי"ת בשווא נח

טז ז **תִּקְפֹּץ**: הפ"א דגושה

טו ט **קָרַבָּה**: הקר"ף בקמץ רחב והר"ש אחריה בשווא נע. **וְרַעָה עֵינֶיךָ**: יש להקפיד, כבכל מקום אחר במקרא, על קריאת העי"ן שאם לא כן, משבש את משמעות הכתוב

טו יא **לְעֵינֶיךָ**: העמדה קלה בלמ"ד למנוע הבלעת העי"ן החטופה, הנר"ן בחירק חסר ולכן היו"ד אחריה

דגושה. **וְלֹא־בִינֶיךָ**: הלמ"ד וגם הבי"ת בשווא נח, היו"ד בחולם והנר"ן אחריה בשווא נע: וְלֹא־בִינֶיךָ

טו יב **וְעַבְדְּךָ**: הבי"ת בקמץ גדול ושווא נע בדל"ת, כן הדבר גם בהמשך פס' יח

טו יד **וּמִיִּקְבֶּדְךָ**: המ"ם בחירק חסר והיו"ד אחריה דגושה ומנוקדת אף היא בחירק חסר

טו טז **אֶהְבֶּדְךָ**: הבי"ת בשווא נע

טו יז **תַּעֲשֶׂה-בֵּינֵךָ**: העמדה קלה בתיו"ו ודגש חזק בכ"ף מדין דחיק

טו יח **בְּשִׁלְחֶךָ** באזלא (קדמא) ולא בפשטא. בהרבה חומשים אין להבחין ביניהם כי כאן הקדמא היא על האות האחרונה

טו יט עליית **שביעי**

טו כ **תֹּאכְלֶנּוּ**: הכ"ף בשווא נע ולא בחטף פתח

טו כא **תִּזְבְּחֶנּוּ**: הבי"ת קמוצה

טז א **וְעֵשִׂיתָ פֶּסַח**: הפ"א בדגש חזק מדין אתי מרחיק **בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחָר**: תיבת **אֲשֶׁר** מוקפת ולא במונח

טז ב **וְזָבַחְתָּ פֶּסַח**: טעם נסוג אחור לבי"ת

טז ג **תֹּאכְלֶנּוּ-עִלְיוֹ**: יש להעמיד קלות את קריאת התיו"ו מפני הגעיה שם

טז ה **נִתְּן לָךְ**: הטעמה בתיו"ו, אין טעם נסוג אחור לנר"ן

טז ו **לְשִׁבְּן שְׂמוֹ שָׁם**: תיבת **שָׁם** בתביר, אין להסמיכה לתיבה שלפניה בזקף בשונה מקודמו יד כב

לְשִׁבְּן שְׂמוֹ שָׁם

טז יג **מפטיר**

בְּאֶסְפָּדָה מְגֵרְנֶךָ: גם האל"ף וגם הגימ"ל בקמץ קטן

טז טו **בְּכָל תְּבוּאָתֶיךָ**: בכל במהפך ולא במקף ולכן הכ"ף בחולם ולא בקמץ קטן

טז טז **יִרְאֶה כָּל-זְכוּרֶיךָ**: בקדמא ואזלא ולא בתלישה (לא קורן אך יש חומשים)

טז יז **נִתְּן-לָךְ**: געיה בנר"ן

הפסרת ראה ישעיהו נד יא – נה ה:

נד יא **עֵינֶיךָ**: הנר"ן בחירק חסר והיו"ד אחריה בדגש חזק

נד יב **וְשִׁמְתִי כְּדָדְךָ**: כ"ף ראשונה בדגש קל על אף שהתיבה הקודמת מוטעמת בטעם משרת, מסתיימת בהברה פתוחה ובמלרע⁷. הדל"ת בשווא נח אע"פ שהכ"ף אחריה רפויה

נה ב **לְשִׁבְּעָה**: השי"ן בקמץ קטן

⁷ במחברת התייגאן של יהדות תימן היא נכללת ברשימת מילים בשם 'אוגירה' הכוללת מקרים חריגים דומים במקרא

ראשון של פרשת שופטים:

טז יח **שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים:** הפ"א והטי"ת בשווא נע. **תִּתֶּן-לָךְ:** געיה בתי"ו הראשונה

טז כ **נִתַּן לָךְ:** אין טעם נסוג אחור, כן הדבר גם בהמשך יז ב

טז כא **שני** במנחת שבת

תַּעֲשֶׂה-לָךְ: העמדה קלה בתי"ו ודגש חזק בלמ"ד מדין דחיק

יז א **כָּל דְּבַר רָע:** טעם טפחא בתיבת **כָּל**, יש להקפיד על הפרדה בין שתי התיבות הנותרות

יז ד **וְהִגַּד-לָךְ:** געיה בה"א

יז ז **תִּהְיֶה-בָּו:** העמדה קלה בתי"ו ודגש חזק בבי"ת מדין דחיק

יז ח **לִנְגַע:** הלמ"ד קמוצה

יז י **אֲשֶׁר יִבְחַר ה':** טעם טפחא בתיבת **אֲשֶׁר**

יז יא **שלישי** במנחת שבת

יז יב **לְשֵׁרֵת שָׁם:** טעם נסוג אחור לשי"ן הראשונה

בן לאשרי. **ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה.** התחיל בלשון יחיד 'ראה', ומסיים בלשון רבים 'לפניכם'. גם תיבת 'היום' לכאן כמיותר. ויש לומר דחדא מתורצת בחברתה, ד'לפניכם' הוא צירוף 'לפני כס', היינו לפני אות כ', הוא אות י'. ולפני אות 'ס', הוא מ' פתוחה, וזה תיבת 'מי', וזהו ברכה וקללה, דפרעה הרשע שאמר 'מי מי ה' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקִלּוֹ (שמות ה, ב)', היה לו מכות וקללות, וכן לכל הרשעים ומושלים דזמנינו ישלח ה' עליהם כל הקללות שבב' התוכחות. ובני ישראל שאומרים 'מי מי פה' אֶלְקֵינוּ... בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ (תהלים קיג, ו), יתן לנו ברכה והצלחה ברונות וגשמיות. וכל זה 'היום', שיש העלם והסתר. אבל כשנוכח לביאת הגואל צדק, ונפקחו העיני כל בשר כי אין עוד מלבדו, לא יוכל אפילו הרשע לומר 'מי ה'', ואז יהיה הכל ברכה וכל טוב לבני ישראל אמן.

ראה אנכי נותן לפניכם היום. ר"ת עם הכולל והתיבות עולה 'רפואה'. ונראה דיש לדקדק דהיה לו לומר 'ברכה או קללה', כדמפרש אח"כ 'הברכה אשר תשמעו', זחקללה אם לא תשמעו', ומדוע אמר מקודם 'נותן לפניכם היום ברכה וקללה', דהאות ו' של תיבת 'זְקַלְלָה', משמע דשניהם נותן הקב"ה בין הברכה ובין הקללה לאיש אחד, וכדי שלא תטעה ותפרש כן, מוכרח להאריך לכתוב עוד ב' פסוקים. ויש לומר דבאמת גם זה הפירוש אמיתי, דקללת ה' אינה באה כנוקם בחוטא, אלא לישרו שילך בדרך הטוב, וכן הנשמה שסובלת בגהינם כמו שאמרו (שבת קנב:) 'כלים ינתנו לכובס', דהנשמה שיש בה כתמים ע"י העבירות, מוכרח לזכך אותם באש דגהינם, וזה לה כסם מר שנותן הרופא לחולה דעיד"ז חוזר לבריאותו, וזה כונת הגימטריה 'רפואה', דהברכה וגם הקללה שניהם רפואה, דמי שלומד תורתנו הק' ומקיימה יש לו שני עולמות, אבל מי שאינו יכול לקיימה מסיבת העושר, אז נהפך לו לרועץ רח"ל, והברכה נהפכת לקללה, ד'אין ארי – היינו היצה"ר – נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר' (ברכות לב.). ולהיפך 'הקללה' היינו הסובל עוני ויסורין ואעפ"כ יושב ולומד ומקיים המצות מעוני, סופו לקיימה מעושר, ונהפכה לו הקללה לברכה. ולפי"ז הכי פירושו 'אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', שניהם רפואות, דמאתו יתברך לא תצא הרעות, וזה כדי שיהיה לכם ב' עולמות, דמי שסוף ימיו טובים נחשב לו כאלו כל ימיו היו טובים, כדכתיב **לְהִיטֵבֶךָ בְּאַחֲרֵי־יָדְךָ**

(דברים ח, טז), וכיעקב אבינו ע"ה שטו"ב שנים שהיה עם יוסף במצרים, המתיקו כל הרע שהיה לו בשנים הקודמות כדאיתא בתנא דבי אליהו רבה פ"ה.

יב ג חזון איש. בע"ז נ"ג ב' וְאֲשֵׁרִיהֶם תִּשְׁרְפוּן בְּאֵשׁ מִכַּדֵי יְרוּשָׁה הִיא לָהֶם מֵאֲבוֹתֵיהֶם וְאִין אדם אוסר דבר שאינו שלו וכו' אלא מדפלוהו ישראל לעגל גלו אדעתיהו דניחא להו בעבודה זרה וכי אתו גויים שליחותא דידהו עבדי. והיינו אותן שנטעו מתחלה לכך וכדתנן ע"ז מ"ח א, אם נטעום קדם שנתנה לאברהם אבינו ועבדום בשעת העגל אין להם ביטול דכיון דנטעום מתחלה לכך חשיב תפיסת יד אדם ובכל שעה שעובדין אותן יש בהן דין נעבד, והלכך אע"ג דעד שעבדו לעגל דינן כע"ז של גוי ויש להן ביטול, כשעבדום בשעת העגל בשליחות ישראל נעשו כדין ע"ז של ישראל, ונראה דישאל קנו אותן אע"ג דהיו אסורי הנאה, דקדם מתן תורה עדיין לא נאסרו, דאי לא קנו אותן לא שייך למימר שליחותיהו דישאל, וכן אותן שנטעו אחרי כן הרי הם של ישראל ומ"מ נאסרו כדין כע"ז של גוי מחמת מעשה הנטיעה לשם ע"ז דאדם אוסר דבר שאינו שלו במעשה, ואפי' למ"ד אין אדם אוסר דבר שאינו שלו אפי' במעשה אפשר דמודה דחשיב תפיסת ידי אדם, והלכך כשהסכימו ישראל בשעת העגל, נאסרו כדין ע"ז של ישראל, ודוקא כשעבדום בשעת העגל, אבל אם לא עבדו אז לא שייך למיסר משום הסכמתם, והא דאסרום הגויים מדין אדם אוסר דבר שאינו שלו במעשה, אינו שולל דין ביטול אע"ג דהאילן של ישראל כמש"כ הריטב"א

יב ד-ה מלוא העומר. **לֹא תַעֲשׂוּן בֵּן לֹה' אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אִם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֵיכֶם.** פירש"י אזהרה למוחק את השם. ואפשר ירמוז מה שאמרו (סוכה נג): בשעה שכרה דוד שיתין, צף התהום למעלה ובעא למשטפא עלמא, אמר דוד 'מי איכא דידע אי שרי למכתב שם אחספא ונשדיה בתהומא', נשא אחיתופל ק"ו בעצמו, ומה לעשות שלום בין איש לאשתו לבדוק את הסוטה אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים, לעשות שלום לכל העולם כולו על אחת כמה וכמה, כתב שם אחספא ושדי לתהומא ונחית תהומא, ע"כ. וזה אפשר ירמוז 'לֹא תַעֲשׂוּן בֵּן לֹה' אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אִם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה'.' דדוקא במקום אשר יבחר ה' יתכן היתר לכתוב שם אחספא, כמו שמצינו כשכרה דוד שיתין.

יב ט הרב יהושע גריינימן נר"ו. **כִּי לֹא בְּאֵתָם וְגו' נחלה** היינו ירושלים כדאמרינן בראש השנה י"ב נחלה אין לה הפסק ועוד מקומות. והנה היו ג' זמנים תחילה באו לגלגל, וכיון שלא כבשו עדיין את הארץ היו הבמות מותרין, אחר כך באו לשילה ונאסרו הבמות, ואחר כך חרבה שילה כדאמרינן ביומא ט' מפני מה חרבה שילה וכו', וועי' חזו"א זבחים קמא שכתב דהיכן מוזכר חרבן שילה⁸, ור"ל דלא רק העיר חרבה אלא גם הבית עי"ש, והנה נענשו שכשעברו לנוב וגבעון כבר הפסידו עורות קדשים וכן תרומת לחמי תודה וכו', וגם שקדשים קלים ומע"ש נאכלים בכל ערי ישראל, שעד עתה היה המקום מצומצם למקום שכינה בשילה, וקדוש טפי, וגם עצם החרבן עונש הוא, ועי' מאירי מגילה ט' שהטעם שלא היה הארון בשילה שנתנוהו בערי המבצר מפני הגויים, ונגזר היה במקום סתרו, והנה נעשה על פי הזקנים והנביאים. וידעו שזה נרמז כאן בפרשת ראה, וא"ת הרי נענשו הפלשתים למאד, ולמה יישבו שנית את הארון, י"ל דחששו שלא יביאוהו הפלשתים אצלם אלא יקחוהו מחוץ לישוב.

א"ה. נראה את דברי המאירי עצמם. בית הבחירה למאירי מגילה ט ב באו לשילה אחר חלוקת הארץ, ועמד הארון קבוע עם המזבח נאסרו הבמות; באו לנוב וגבעון הותרו הבמות. כלומר באו לנוב אחר שחרבה שילה, והגלה הארון ביד פלשתים בימי עלי הכהן ובאו

⁸ כי לכו נא אל מקומי אשר בשילו אשר שכנתי שמי שם בראשונה וראו את אשר עשיתי לו מפני רעת עמי ישראל (ירמיהו ז, יב). ויטש משכן שלו אהל שכן באדם (תהלים עז, ט)

לנוב והביאו שם את המשכן ואת המזבח אבל לא הארון, שהרי ביד פלשתים היה [א"ה]. הארון היה שבוי שבעה חודשים אצל הפלשתים, וכינתיים העבירו את המשכן לנוב. וכן בזמן שהחריב שאול את נוב עיר הכהנים והביאו המשכן והמזבח לגבעון ולא היה הארון עמו שכבר היה מוגלה ביד פלשתים, ואף כשחזר להם לא קבעוהו עם המשכן והמזבח לא בנוב ולא בגבעון מפני שמתיראים היו עליו והיו מעמידין אותו בערי המבצר [א"ה]. במקרא כתוב שהיה בקרית יערים אצל אבינזב] וכן שעמד זמן בבית עובד אדום עד שהעלהו דוד לציון... ע"כ המאירי.

וידעו שזה נרמז כאן בפרשת ראה, וא"ת הרי נענשו הפלשתים למאד, ולמה ישבו שנית את הארון, י"ל דחששו שלא יביאוהו הפלשתים אצלם אלא יקחוהו מחוץ לישוב. [א"ה]. הקושיא לא קושיא, והתירוץ אינו תירוץ. הפחד היה בגלל המגפה הקשה שפרצה בבית-שמש, ועד לימי דויד לא שינו את מקום הארון]

והנה בזמן שהיה המשכן בנוב וגבעון הרי קדשים קלים ומעשר שני ונטע רבעי נאכל בכל ערי ישראל, ומסתברא דגם פירות נטע רבעי וכיו"ב שנתחייב להביאן לשילה ואפילו קלטוהו מחיצות ע"י שלהי זבחים כיון שחרבה שילה נאכלין בכל מקום, ווע"י באחרונים אם מותר היה מותר גם כן בחו"ל וא"כ ג"כ מע"ש ניתן לאכול שם, – והנה אם נטמאו יכול לחללם, אבל אם רוצה לחללם כדי שיהיה בידו כסף מעשר, וימכור הפירות למי שרוצה לאכלם בטומאה צ"ע, דשמא מצות אכילת מע"ש מתיר לעשות כן, אף דאין כאן ריחוק מקום.

ובנוב וגבעון אם לילה כשר בבמה והקריב עולה בלילה י"ל דנפסל בעלות השחר, אך שלמים שמא יש לו לילה, ויום, ולילה. כבר תמדה היאך נטהרו מחויבי כרת בחמישים ושבע שנים של נוב וגבעון. וע"י מקדש דוד דעולה שנכנסה לפנים דדינה שקלטוה מחיצות, האם מעתה עורה לכהנים. ע"כ הרב יהושע גריינימן נר"ו.

יג יח מלא העומר. ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב יי מקרוזן אפו ונתן לך רחמים ורחמך. לשון 'ישוב' אינו מדוייק, שהרי עדיין לא נזכר חרון אף. וי"ל דאמרו (ברכות ז.) דעידן ריתחא של הקב"ה הוא בשעה שחמה זורחת, וכל יושבי מזרח ומערב משתחווים לחמה, מיד כועס כביכול. ואולם אם ישראל משמרין עצמן מעבודה זרה ושעושין דין בעובדיה, ואינם נוטלין מאומה מן החרם, א"כ חרון אף זה למזכיר עוון לאומות העולם, ורחמים לישראל שנבדלים מן עבודה זרה, לכן אמר 'ישוב' ה' מקרוזן אפו' שהוא עת זעם של הקב"ה, ועל זאת נאוו תהלות לך לרחמים במה שנבדלת מעבודה זרה.

יד א דפי בר-אילן ראה פג

בְּנִים אֲתֶם לַה' אֱלֹהֵיכֶם

ד"ר מיכאל קנובסקי עורך מדעי ובוגר הכולל והמחלקה לביולוגיה באוניברסיטת בר-אילן.

באמצע פרשתנו מופיעה אמירה מכוונת: "בְּנִים אֲתֶם לַה' אֱלֹהֵיכֶם". מילים אלו נכתבו בין פסוקים המדברים על נביא שקר, מסית ומדיח ועיר הנידחת לבין האיסורים של 'לא תגודדו' ומאכלים אסורים. משה יכול היה לכתוב 'בנים אתם לה' אלהיכם' במקומות רבים. לדוגמה: 'בנים אתם לה' אלהיכם, שופטים ושוטרים תתן לך' או 'בנים אתם לה' אלהיכם לא תאכלו כל נבלה'. מהי משמעות האמירה הזו דווקא כאן?

לפי פשוטו של מקרא, המשפט "בְּנִים אֲתֶם לַה' אֱלֹהֵיכֶם" שייך לחצי השני של הפסוק: "לא תתגודדו ולא תשימו קְרָחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַת". וכך מפרש רש"י: לא תתנו גדידה ושרט בשרכם על מת כדרך שהיו אמוריים עושים, לפי שאתם בניו של מקום.

הבעיה עם פירוש רש"י היא, שאם "בְּנִים אֲתֶם לַה' אֱלֹהֵיכֶם" הוא הטעם לאיסור 'לא תתגודדו', מדוע התורה ממשיכה בפסוק שלאחריו: "כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לַה' אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בְּחַר ה' לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם

סגלה מכל העמים אשר על פני האדמה? המילה "כי" באה לתת טעם לאיסור של 'לא תתגודדו', ואם כן, המשפט הראשון (בניס אתם וגו') מיותר כביכול. הרמב"ן, כנראה, מתחבט בשאלה זו. הוא מבאר שה' מדגיש כאן את קדושת כל עם ישראל. גם בפרשת אמור כתוב: "לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרטת" (וי' כא:ה), אבל שם האיסורים מכוונים לכוהנים בלבד. הרמב"ן מסביר שאומנם הכוהנים קדושים, אבל כאן משה מבהיר שכולנו בנים לה', ולכן גם כל ישראל מצווים ב"לא תתגודדו", "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך". אולי בשל כפל הסיבות, לכאורה, רבינו בחיי וראשונים אחרים⁹ קושרים את "בניס אתם לה' אלהיכם" דווקא לפרשה הקודמת. וכך אומר רבינו בחיי:

נסמכה פרשה זו לעיר הנידחת להורות שאסור להתאבל על מתי עיר הנידחת, איש על בנו ועל אחיו.

בעיר הנידחת, גם אם מת אחד מקרובי המשפחה, לא ראוי שיתאבלו עליו, שכן הוא עבד עבודה זרה, ואילו אתם בנים לה' אלהיכם. הרב שמשון רפאל הירש לוקח זאת צעד נוסף. הוא מקשר את כל שלושת הפרשיות הקודמות: נביא שקר, מסית ומדיח ועיר הנידחת לפסוק 'בניס אתם לה' אלהיכם'. המשותף בין שלוש פרשיות אלו הוא שמדובר באנשים המנצלים את כוח השפעתם כדי להסיר את לבבנו מעבודת ה'. התורה מזהירה אותנו שבין אם זה נביא רם מעלה מבחינה רוחנית, שבא באותות ובמופתים, או קרוב כמו בן אימך, בנד, בתך או אשת חיקך, או שכנים הבאים לשכנע אותנו לעזוב את ה' – לא נשמע אליהם כי בניס אתם לה', והקשר בין אב לבנו לעולם לא ינותק. הרב הירש מוסיף ומסביר, שמה שחש שמא כאשר יתיישב עם ישראל בארצו, מפוזר בין כל הגויים שנשארו שם, יהיה קל להשפיע עליו לעבוד עבודה זרה. לכן הוא מזכיר לעם ישראל: "בניס אתם לה' אלהיכם"; קשר הדם שקיים כביכול בינינו לבין ה' חזק יותר מכל השפעה זרה. נראה שהרב הירש דיבר מהרהורי ליבו, כי באותה תקופה השתוללה התבוללות בקרב רבים מיהודי גרמניה.

ובכל זאת, לפי הפשט, הפסוק המתחיל ב"בניס אתם לה' אלהיכם" פותח פרשה חדשה, ולכן קשה לשייך אמירה זו לפרשיות הקודמות. אבן עזרא מקשר את האמירה הזו לא רק להמשך הפסוק הדין באיסור גדידה, אלא גם לפרשה שלאחריו, של המאכלים האסורים והמותרים. בלשונו:

כי אתה עם קדוש בלב ובפה, ותהיו מובדלים מן העמים.

ניתן להרחיב את פירושו של אבן עזרא ולהראות, שהאמירה "בניס אתם לה' אלהיכם" היא למעשה פתיחה לכל המצוות המוזכרות ברצף עד פרשת שופטים, וכולן מצוות המבדילות אותנו מהגויים. כלומר, מעשרות, שמיטת כספים, הענקת מתנות לעבד עברי, בכורות בהמה, וכמובן חגי ישראל. כולם ניתנו לנו מאבא אוהב כדי שנהיה לו לעם קדוש.

ישנה מחלוקת תנאים המובאת בספרי¹⁰ על האמירה "בניס אתם לה' אלהיכם":

רבי יהודה אומר אם נוהגים אתם כבנים הרי אתם בניס ואם לאו אין אתם בניס. רבי מאיר אומר בין כך ובין כך 'בניס אתם לה' אלהיכם'. וכן הוא אומר בהושע (ב:א): "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי".¹¹ רב מאיר שמחה הכהן מדווינסק, בעל ה"משך חכמה", מסביר את מחלוקתם של רבי יהודה ורבי מאיר. רבי יהודה דורש סמוכים בספר דברים. הפסוק לפני "בניס אתם לה' אלהיכם" אומר "כי תשמע בקול ה' אלהיך לשמר את כל מצותיו אשר אנכי מצוה היום לעשות הישר בעיני ה' אלהיך". מתי אנחנו נחשבים לבנים לה'? רק כאשר אנחנו שומעים בקולו. לעומתו, רבי מאיר מביא את הפסוק בהושע המתאר שני מצבים: מצב אחד הוא כאשר בני ישראל עושים רצונו של מקום, ואז "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר". מצב שני הוא כאשר בני ישראל אינם עושים רצונו של מקום, ובלשון הושע: "אשר יאמר להם לא עמי אתם". במקרה זה, בני ישראל נחשבים בכל זאת "בני אל חי". בין כך ובין כך אנו בניס לה'.

⁹ ראו חזקוני על הפסוק.

¹⁰ ספרי דברים פרשת ראה פסקא צו.

¹¹ בשמות רבה (וילנא) פרשת כי תשא פרשה מ"ו מובאת מחלוקת דומה על חטא העגל, בין נביאי ישראל (כשיטת רבי מאיר) ובין הקב"ה (כשיטת רבי יהודה). המילה האחרונה ניתנת לנביאים שאומרים: "הרי אתה אומר שאינן בניך ובפניהם הם ניכרים שנאמר (יש' סא:ט): "כל ראייהם יפירום כי הם זרע ברך ה'". מה דרכו של אב שמרחם על בניו אף על פי שסרחו, כך אתה צריך לרחם עליהם, הוי (יש' סד:ז) "ועתה ה' אבינו אתה".

המלבי"ם בפירושו כאן מביא את הספרי מפרשת האזינו¹² על הפסוק "שַׁחַת לוֹ לֹא בָּנִי מוֹמִים" (דב' לב:ה). שם רבי יהודה מסכים עם רבי מאיר, וכך כתוב שם:

וכן היה רבי יהודה אומר: אין בהם מומים, שנאמר "לא בניו מומים", ואומר (יש' א:ד): "זָרַע מְרַעִים בָּנִים מְשַׁחֲתִים". אם כשמשחיתים קרויים בנים, אילו לא היו משחיתים על אחת כמה וכמה.

ישנו סיפור במסכת בבא בתרא (י ע"א) על טורנוס רופוס הרשע, הנציב הרומי בזמן מרד בר כוכבא¹³, שהתווכח עם רבי עקיבא בשאלה אם בני ישראל נחשבים בנים או עבדים לפני המקום. הפסוקים מצביעים על שני סוגי היחסים. מצד אחד "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם" (דב' י:א), ומצד שני "כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים" (וי' כה:נה). טורנוס רופוס ניסה לשכנע את רבי עקיבא שבני ישראל הם עבדים למקום, וכיוון שמרדו בקב"ה, מגיע להם עונש ואינם רצויים יותר לפני ה'. לעומת זאת, רבי עקיבא דימה את בני ישראל לבנים סוררים שאומנם קיבלו עונש מאביהם, אך האב עדיין מרחם על הבנים¹⁴.

גם הרמב"ם בהלכות צדקה (פרק י הלכה ב) פוסק כשיטת רבי מאיר. וכך הוא אומר:

כל ישראל והנלווה אליהם--כאחים הם, שנאמר "בנים אתם לה' אלוהיכם; אם לא ירחם האח על אחיו, מי ירחם עליו. ולמי עניי ישראל נושאים עיניהן, הלגויים ששונאים אותן ורודפים אחריהם--הא אין עיניהן תלויות, אלא לאחיהן.. (לפי מכון ממרא).

אנחנו כולנו אחים, מכיוון שיש לנו אב אחד וכולנו בנים לה' אלוהינו.

האלשיך מדגיש כאן את חשיבות האמירה "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם". הרי משה אמר זאת לפרעה 40 שנה קודם לכן (שמ' ד:כב): "בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל", ביטוי שמבליט אף יותר את קרבתנו לקב"ה. האלשיך טוען, שבספר שמות עם ישראל ככלל, כלומר כנסת ישראל, נקראת בן לקב"ה. לעומת זאת, בפרשתנו, משה מדגיש שכל אחד ואחד מאיתנו הוא בן בפני עצמו להקב"ה, כלומר "בנים" ברבים. אומנם יש לנו קדושה בהיותנו חלק מכלל עם ישראל כמו שכתוב: "כִּי עַם קְדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ", אבל גם לכל יחיד ויחיד יש קדושה אינהרנטית¹⁵ בתור "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם".

יד כב זרע שמשון עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר אֶת כָּל תְּבוּאֹת זֵרַעְךָ. במדרש (ילקוט רמז תתצ"ב): וְשִׁמַּחַת בְּכָל הַטּוֹב (דברים כו, יא), אין 'טוב' אלא תורה, דכתיב 'כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם (משלי ה, ב), לפיכך משה מזהיר את ישראל 'עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר', ע"כ. ותמוה מה ענין תורה למעשר. גם יש לבאר הלשון 'לפיכך משה מזהיר את ישראל עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר'. וי"ל לפי מה שכתבו המפרשים (ע' הקדמה לפיה"מ להרמב"ם ח"ב) דיש חילוק בין מה שהקב"ה מבטיח בעצמו, ובין מה שהוא מבטיח ע"י שליח או נביא, שמה שהקב"ה מבטיח בעצמו, אז לפעמים חוזר הקב"ה מדבריו, שהקב"ה עושה מה שטוב לו. משא"כ אם הבטיח ע"י שליח או נביא, אז אינו חוזר, כדי שלא יאמרו שהשליח או הנביא אמרו שקר. והנה דרשו בסנהדרין (דף צ:): את הפסוק וַיֹּאמֶר לְעַם לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לְתַת

¹² ספרי דברים עם פירוש תולדות אדם, הוצאת מוסד הרב קוק, דף שמב-שמג. ישנן גרסאות אחרות ומדרשי תנאים אחרים שמדגישים אף יותר, שרבי יהודה מודה לרבי מאיר כמו הגרסה הבאה: "ר' יהודה אומר אפילו מלאים מומים. לכך נאמר בְּנֵי מוֹמִים".

¹³ א"ה. הדורות ראשונים (אינו לפני) טוען שהנציב הרשע הוא טיניוס-רופוס, אבל היה אדם אחר בשם טורנוסרופוס שהיה ידידותי. כאן גרסת התלמוד היא טורנוסרופוס הרשע.

¹⁴ א"ה. במקומות שיש ויכוחים בין חכמי ישראל לקיסרים ומטרונים וכד', יש לדון אם התשובה של חכמי ישראל היא באמת התשובה הנכונה. תשובה בסגנון זו באמת שאלה קשה, ולא אוכל להסביר לך, או 'צריך לזה כמה הקדמות ולא על רגל אחת', לא תתקבל. ולכן דוחה אותו בתשובה כל שהיא. כאן בדברי התלמוד עצמם מובאת תשובה זו תניא: היה רבי מאיר אומר, יש לו לבעל הדין להשיבך ולומר לך: אם אלהיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסן? אמור לו: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם. וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע: אם אלהיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם? א"ל: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם. אא"כ נפרש שר"מ מציע תשובה לשאלה קנטרנית, ומציין שגם ר"ע ענה כן לטענה הזו.

¹⁵ א"ה. שימוש מיותר במלה לועזית. כנראה הכוונת כאן במשמע 'מוֹלֶדֶת' או 'תורשתית'.

מִנֵּת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְמַעַן יִחְזְקוּ בְּתוֹרַת יְיָ (דברי הימים ב' לא, ד'), דכל המחזיק בתורת ה' יש לו מנה, ושאינו מחזיק בתורת ה' אין לו מנה, וכל הנותן תרומה לכהן עם הארץ כאילו נותנה לפני ארני. והנה ידוע שכל המהנה ת"ח מנכסיו הוא מתעשר ויש לו טובה הרבה, והרי המעשר ניתן לישראל כדי שכולם יזכו לתורה, שע"י המעשר יכולים הכהנים והלוים ללמוד תורה, נמצא שכל ישראל גרמו לכך, והרי כתיב 'עַץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ (משלי ג, יח)', וא"כ נחשב שלכולם יש שייכות לתורה. וזה מה שאמר המדרש שבזכות המעשרות זוכה למה שהכתוב אומר יְשַׁמְחֶתָּ בְּכָל הַטּוֹב, אשר בודאי לא קאי על עוה"ז, שהרי הטובות שיש לו לאדם בעוה"ז כבר מבואר בפסוקים שלפניו, ועוד דלא שייך בטובות שבעוה"ז כל כך שמחה, ואינם ראויים להיקרא 'טוב' בסתם. ולכן מוכח דהטוב שמיירי הכא הוא התורה שקרוי 'טוב', וכוונת המדרש לומר שע"י מעשרותיו יש לו זכות התורה שנגרם מהם. והוסיף במדרש דלפיכך משה מזהיר את ישראל להפריש תרומותיהם ומעשרותיהם, היינו היות דע"י נתינת המעשרות יש לו זכות בתורה שלומדים הכהנים והלוים, לכן בודאי יתקיים ההבטחה של 'עשר בשביל שתתעשר' דאם לא יתקיים, הרי יאמרו שהלוי לא למד או אינו ראוי, ולכך לא נתעשר, ובודאי לא יחפוץ ה' שיאמרו כך על הלוים, לכך הבטיח ה' הבטחה זו ע"י משה כדי שלא יוכל לשוב לחזור בו, שמה שמבטיח ה' ע"י שליח אינו חוזר. וזה פירוש המדרש דהיות שע"י המעשרות יש לו זכות וחלק בתורה של הכהנים והלוים, ובשכר זה זוכה לעשירות, לכך כאן דוקא משה עומד ומזהיר את ישראל על המעשרות, כדי שיהיה ההבטחה ע"י שליח שבודאי מתקיים, כדי שלא יהיה בזיון ללוים לומדי התורה. ולכך רק במצות מעשר מותר לנסות את הקב"ה, וכדכתיב זַבְּחוּנִי נָא בְּזֹאת (מלאכי ג, ט), היות ונחשב כמבטיח ע"י שליח שאין הקב"ה חוזר, לכן אפשר לנסות אותו בכך כי בודאי לא יהיה שינוי בהבטחתו.

הפטרת ראָה

בגליון הקודם עקב פג הבאנו מידידנו הרב גור אריה צור נר"ו על שבעה דְּנַחֲמָתָא, עתה הוסיף ידו שנית על הפטרתנו, ועוד על הפטרות הנחמה.

וכן תבואר ההפטרה, לעומקו של מקרא על לימוד התורה הקדושה:

עֲנִיָּה סַעֲרָה לֹא נִחַמָּה, קראה הנביא עֲנִיָּה, שאין עניות אלא עניות דתורה. ומה שהיא, כנסת ישראל, סַעֲרָה, הרי זה מצד טלטלות הזמן, שבגללן נהיתה לה עניות דתורה¹⁶.

ולכן אומר הקב"ה הִנֵּה אֲנֹכִי מְרַבֵּץ בְּפֹךְ אֲבִינִי: ואין הרבצה אלא הרבצת תורה, ואמר בְּפֹךְ אֲבִינִי, אל תקרי בפוך אלא בפיך. אל תקרי אבניך אלא בניך. כדמפרש ואזיל וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה'. שתהיה התורה בפיך ובפי בניך, ולא תִשְׁכַּח מפי זרעם וזרע זרעם עד עולם. וזה שהוסיף ואמר וַיִּסְדָּתֶיךָ בְּסִפְרִים היא אבן הסנפירינון שעליה נכתבו הלוחות כמובא ברש"י [שמות לד, א] וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה פֶּסֶל-לָךְ שְׁנֵי-לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשֵׁי פִירֵשׁ רִש"י: פסל לך. הראהו מחצב סנפירינון מתוך אהלו, ואמר לו הפסולת יהיה שלך, ומשם נתעשר משה הרבה. והקב"ה מבטיחה לכנסת ישראל שחכמת התורה המיוסדת על עשרת הדברות שעל אבן הסנפירינון, לא תמוש ממונה ומבניה, עד עולם. וזה שאמר וְשִׁמְתִי כְּכֹדֶשׁ שְׁמִשְׁתֶּיךָ הם כ"ד ספרים המאירים כשמש, וְשַׁעֲרֶיךָ הם השערים המצוינים בהלכה יהיו שנונים ומחודדים בפי הבנים כלוחות החרותים מצד אל צד, וזה שאמר לְאֲבֵי אֶקְדַּח אותיות הקודחות וחלולות מצד אל צד, וְכָל גְּבוּלֶיךָ לְאֲבֵי חֲפֵץ. באומרו לְאֲבֵי חֲפֵץ ירמוז בזה לפסוק

¹⁶ א"ה. בבלי חגיגה ה ב כיון שגלו ישראל ממקומן - אין לך ביטול תורה גדול מזה.

במשלי [ג,ט"ז] יקרה היא (מפניים) מפניים וְכָל חֶפְצֶיךָ לֹא יִשׁוּן בָּהּ וּכְפִי שִׁדְרָשׁוּ בַמַּסַּכַּת הַיּוֹרִית [ג]. יקרה היא מפנינים – יקרה היא [התורה] מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים¹⁷. ויש לומר כי דרשו זאת מן הכתיב והקרי. שקורים מפנינים וכותבים מפניים.

ועל דרך הצח ירמוז על פנימיות התורה. ואמר כי כל זה הוא חֶפֶץ ה'. ועוד, שכל מי שמקבל עליו היסורין באהבה נאמר עליו וְחֶפֶץ ה' בְּיָדוֹ יִצְלַח (ישעיהו נג, י) ודרשו במסכת ברכות [ה]. שתלמודו מתקיים בידו. וירמוז למה שדרש [שם] רשב"י: תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורין אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא. וזה שאמר כאן הנביא: וְכָל גְּבוּלְךָ לְאַבְנֵי חֶפֶץ. ועוד ירמוז באומרו גְּבוּלְךָ לַנְּבוּאָה יִשְׁעִיהוּ [יא,ט"ז] כִּי מְלֹאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה' פְּמִים לַיָּם מְכִסִּים. ואשר על כן ממשיד לנחם את כנסת ישראל בלימוד התורה באומרו: וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ:

ואשר על כן התורה תהא מגינה עליה, כִּי לֹא תִירָא מִי גֵר אֲתָךְ עֲלֶיךָ יְפוּל: כָּל כְּלֵי יוֹעֵר עֲלֶיךָ לֹא יִצְלַח וּגו'. וממשיד בשבח התורה ובנחמתה: הוּא כָּל עֲמָא לְכוּ לְמִים ואין מים אלא תורה, וכן הוא אומר: הַטּוֹ אֲזוּנְכֶם וְלְכוּ אֵלַי שְׁמְעוּ וְתַחֲזִי נַפְשְׁכֶם וְאַכְרַתְהָ לְכֶם בְּרִית עוֹלָם חֲסֵדֵי יְהוָה הַנְּאֻמִּים:

ומסיים ההפטרה בדברי הנחמה: לְמַעַן יִחוּ'ה אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פִּאֲרָךְ: היא תפארת התורה, וירמוז בזה לספירת התפארת שבה ניתנה התורה ללומדיה, היא ספירת יעקב אבינו איש תָּם יָשֵׁב אֲהָלִים (בראשית כה, כז) שהוא המיזוג בין החסד לאברהם והגבורה ליצחק. ואשר על כן היא הנחמתא השלישית כנגד יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֲתַפְאֵר [ישעיהו מ"ט, ג]. וזה שסיים ההפטרה באומרו: וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פִּאֲרָךְ.

תָּן לְחֶכֶם וַיְחַכְּמֵם-עוֹד

אנא שלחו את הערותיכם!

הכתובת למשלוח: elijahule@gmail.com

הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליוננו מופיע שם):

<http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>

מאמרנו מופיע ונשמר באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה

<http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&p=272195#p272195&t=10317&http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45>

מאמרנו מופיע ונשמר באתר דרשו <http://www.dirshu.co.il/?p=140390>

אם אתה מתעניין

בהבטים הלשוניים של התורה

(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')

אתה מוזמן להרשם (בחנם)

לקבלת דוא"ל בעושיאים לשוניים

בכתובת: info@maanelashon.org

☺ בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותבים ☺

¹⁷ א"ה. בני על המקרא וארבעים באמה תייה תבית הוא החיכל לפני (מלכים א, ו, יז). לפני – ההיכל, לפני ולפנים פנימה מה'לפני' – קודש הקדשים.